

Poziția Sintactică Nume Predicativ (Syntactic Position Subject Complement)

Mihaela MIRON-FULEA
Universitatea „Ovidius” din Constanța

Abstract:

In this study, we aim to identify the syntagmatic particularities (defining realisation, type of relationship, concrete mode of syntactic relationship manifestation) and paradigmatic particularities (substitution class or realisers) of the subject complement in contemporary Romanian, in order to provide a monography of this syntactic function. The focus will be on problematic aspects that have repercussions on syntactic analysis. The pursued objective has didactic values; hence the exposition is limited to the core (the sum of constants) of current theoretical approaches.

Key words: *subject complement, non-derivative sentences (primary, or base), copular verb, syntactic relation, double dependence, object complement, derivative sentences (structures derived from two-clause base), structures*

1. **La nivel sintagmatic**, numele predicativ este poziția sintactică având ca realizare definitorie un adjectiv aflat în relație de dublă dependență, pe de o parte, față de nominalul – subiect de la care preia, prin *acord*, caracteristicile gramaticale de gen și de număr și, pe de altă parte, față de centrul verbal, care îi impune, prin *rectiune*, cazul nominativ.

2. **În plan paradigmatic**, numele predicativ se manifestă printr-o **clasă de substituție** (clasă de realizatori) care cuprinde realizările următoare:

- adjectiv: *Ea este frumoasă.*
- substantiv:
 - fără prepoziție: *Andrei a devenit inginer.*
 - cu prepoziție: *Rochia este din mătase.*
- pronume: *Noi suntem cei pe care îi aștepți.*
- verb la mod personal¹:
 - infinitiv: *Obligația ta rămâne de a ne informa.*
 - supin: *Rezultatele sunt de verificat.*
- adverb: *E ușor să vorbești, mai greu este să acționezi.*

¹ Dintre modurile nepersonale, gerunziul nu se regăsește ca realizare a numelui predicativ.

- interjecție: *Tânărul acela era vai de el.*
- propoziție conjuncțională: *Să renunți acum înseamnă să-ți recunoști neputința.*
- propoziție relativă
 - pronominală: *Toți vor deveni ceea ce și-au propus.*
 - adverbială: *Problema este când vor stabili examenul.*

3. Dificultăți gramaticale

Spre deosebire de gramatica tradițională, unde verbului copulativ la formă personală i se refuză statutul sintactic de predicat, neputând actualiza decât un predicat nominal, împreună cu un nume predicativ, în gramatica modernă (Guțu Romalo: 1973,2005/2008; Pană Dindelegan (1992/1994; 1999; 2010 etc.), atât verbul copulativ, cât și cel necopulativ- atunci când se află la forme personale-reprezintă centre predicative (actualizând poziția sintactică de predicat).

3.1. Verbul copulativ: statut sintactic

3.1.1. Dacă s-ar accepta existența a două tipuri de predicate sintactice (predicat verbal /vs/ predicat nominal), atunci am ajunge la consecința nedorită că funcția sintactică de predicat nominal s-ar putea realiza printr-un verb copulativ și o propoziție predicativă, dat fiind că, în termeni tradiționali, numelui predicativ îi corespunde, la nivelul frazei, propoziția predicativă. Imposibilitatea teoretică și practică de a trata corespondentul frastic (realizarea propozițională) al/a numelui predicativ tot ca o parte a funcției sintactice de predicat nominal reiese cu prisosință pornind de la un enunț de tipul:

(1) *Ea este¹ / cum o știi² /.*

unde *este* reprezintă un verb copulativ și, implicit, nu poate ocupa singur (în accepția tradițională) funcția sintactică de predicat. Astfel, am fi constrânși să acceptăm că am avea a face cu un predicat nominal alcătuit din verbul copulativ *este* și numele predicativ realizat propozițional prin *cum o știi*, ceea ce ar însemna că am avea o funcție sintactică la nivelul propoziției alcătuită dintr-un verb copulativ și dintr- o propoziție predicativă.

În concluzie, atâta vreme cât numele predicativ se poate proiecta la nivelul superior printr-o propoziție predicativă, iar acesteia nu i se poate nega statutul de funcție sintactică, atunci înseamnă că nici numelui predicativ nu i

se poate nega statutul de funcție sintactică. Însă, rămânând consecvenți abordării tradiționale, ar trebui să admitem că, într-un enunț de tipul:

(2) *Ea este veselă.*

am avea o funcție sintactică de tip complex *este veselă* (predicat nominal), alcătuită din verbul copulativ *este* și funcția sintactică de nume predicativ *veselă*, ceea ce, evident, este mai mult decât problematic.

3.1.2. Dacă se acceptă că verbul copulativ nu poate ocupa singur o funcție sintactică și că, atunci când este la formă/ mod personal(ă), alcătuiește un predicat nominal împreună cu numele predicativ, atunci se ridică următoarea întrebare: ce se întâmplă, în interpretarea tradițională, cu verbele copulative aflate la un mod nepersonal?

În mod evident, fiind copulative, ele nu pot ocupa singure o funcție sintactică (cf. definiția tradițională), ci doar împreună cu un nume predicativ. Însă, fiind la mod nepersonal, ele nu pot alcătui împreună cu numele predicativ funcția sintactică de predicat nominal. În aceste condiții, nu ar rămâne decât să se considere că ar fi vorba tot de o funcție sintactică de tip complex, însă de tipul unui circumstanțial, ceea ce este din nou o ipoteză greșită.

Astfel, în enunțul:

(3) *Fiind bolnavă, nu a putut veni.*

fiind bolnavă ar fi un circumstanțial cauzal alcătuit din verbul copulativ *fiind* și numele predicativ *bolnavă*.

La fel, în enunțul:

(4) *Fiind ^{1a}/cât se poate de supărat²/, nu a putut veni^{1b}/.*

am fi obligați să admitem prezența unui circumstanțial de cauză alcătuit din verbul copulativ *fiind* și o propoziție predicativă (*cât se poate de supărat*), ceea ce este fals. Se observă însă că s-ar ajunge astfel

la concluzia că structura verb copulativ + nume predicativ nu mai este specifică predicatului nominal, fiind recurentă și în privința circumstanțialelor.

3.1.3. Toate argumentele invocate mai sus pledează pentru tratarea sintactică unitară a verbului copulativ și a verbului necopulativ din perspectiva capacității lor de a actualiza poziția sintactică de predicat: verbul copulativ

ocupă funcția sintactică de predicat, dacă se află la formă personală, iar- dacă este la formă nepersonală - poate ocupa orice alte funcții sintactice în afara celei de predicat.

În această perspectivă modernă, se observă că noțiunea de predicat nominal nu mai este operațională la nivel sintactic, ci doar, cel mult, la nivel logico – semantic, unde se recunoaște o structură alcătuită din copula logică *a fi* și atributul logic reprezentat de numele predicativ.

3.1.4. Verbele copulative (al căror reprezentant prototipic este verbul *a fi*) se caracterizează, din punct de vedere logico – semantic, prin particularitatea că implică prezența unei structuri ternare de tipul: *subiect logic - copulă – atribut logic*, unde subiectului logic i se atribuie (i se predică) o anumită proprietate, vehiculată semantic de atributul logic, prin intermediul copulativului (Miron-Fulea: 2005). Astfel, în enunțul:

(5) *Ea este optimistă.*

proprietatea vehiculată de adjectivul *optimistă* este predicată (atribuită semantic) referentului pronumelui personal *ea*, prin intermediul copulativului *a fi*.

Din acest punct de vedere, probabil că ar trebui să ne amintim că stoicii (pornind de la Platon și Aristotel) considerau că la baza oricărui verb se află copula logică *a fi*.

De asemenea, trebuie operată o distincție netă între **enunțurile atributive**, unde *a fi* are valoarea de copulă și **enunțurile de identitate**, unde această valoare este absentă, întrucât acestea se caracterizează prin structuri logico-semantică de tipul: *subiect logic – verb de identitate – subiect logic*. Altfel spus, ambele unități plasate înainte și după *a fi* sunt utilizate referențial (ele fac referire la entitatea X, respectiv Y, care sunt identice).

Reținem că enunțurile cu structura *X a fi Y* cunosc, în funcție de valoarea operatorului *a fi*, două interpretări: enunțuri atributive și enunțuri de identitate referențială. Poziția sintactică de nume predicativ are drept corespondent, la nivel logico-sintactic, fie un atribut logic (în enunțurile atributive/predicative), fie un subiect logic (în enunțurile de identitate).

X este Y	
Enunț atributiv X = subiect logic (valoare referențială) Y = atribut logic (valoare atributivă/ predicativă)	Enunț de identitate X = subiect logic (valoare referențială/ nepredicativă) Y = subiect logic (valoare referențială/ nepredicativă) X = Y (trimit la același referent)
<i>Dan Barbilian este un celebru matematician.</i>	<i>Dan Barbilian este Ion Barbu.</i>

3.2. Criterii de diferențiere a verbelor copulative de verbele necopulative

În limba română, singurul verb întotdeauna copulativ este *a deveni*, toate celelalte verbe copulative putând avea și valențe necopulative. De aceea, pentru a se distinge între utilizările copulative și cele necopulative, vom apela la criteriul structurii sintactice actualizate, și anume:

3.2.1.

CINEVA / CEVA + A FI + <u>UNDEVA / CÂNDVA</u>
subiect + A FI necopulativ + circumstanțial loc/ circumstanțial de timp

Exemple:

- (6) *Ea este acolo* (cineva este undeva).
- (7) *Cartea este aici* (ceva este undeva).
- (8) *Întâlnirea este mâine* (ceva este cândva).

3.2.2.

CINEVA / CEVA + A FI + <u>CUMVA / CEVA / CÂTVĂ</u>
subiect + A FI copulativ + nume predicativ

Exemple:

- (9) *Ea este frumoasă.*

(10) *Cartea este interesantă.*

(11) *Maria este doctoriță.*

3.2.3.

CINEVA / CEVA + A FI + <u>CUMVA / CEVA / CÂTVĂ+</u> <u>UNDEVA / CÂNDVA</u>
subiect + A FI copulativ + nume predicativ + circumstanțial loc/ circumstanțial de timp

Exemple:

(12) *Ea este singură acolo* (cineva este cumva undeva).

3.2.4. Singura situație când se apelează la sinonime apare atunci când verbul *a fi* este sinonim cu *a se întâmpla/ a fi pe cale să*, caz în care *a fi* este necopulativ.

Exemple:

(11) *Era prin martie* (se întâmpla);

(12) *Era să cad* (a fi pe cale să).

De la structurile nederivate (de bază) de tipul *a fi + subiectivă* (*era*^{1/} / (*ca eu*) *să cad*^{2/}), se ajunge, prin transformarea de ridicare a subiectului din subordonată în regentă, fără integrare sintactică a elementului deplasat în noua vecinătate, la structurile derivate de tipul: *eu*^{1a/} *era*^{2/} / *să cad*^{” 1b/}. În continuare, printr-o transformare de ridicare a subiectului din subordonată în regentă, cu integrare sintactică totală a elementului deplasat în noua vecinătate (unde va ocupa funcția sintactică de subiect, după cum o indică prezența acordului), se ajunge la structurile derivate de tipul: *eu* *eram*^{1/} / *să cad*^{2/}. În aceste ultime structuri derivate (deși nerecomandate de norma literară), *eu* devine subiect al verbului *a fi*, iar, prin aceasta, *a fi* devine din impersonal de bază (în structura nederivată *era ca eu să cad*) un verb personal. Subordonata *să cad* (*eu eram să cad*), dat fiind că, pe de o parte, se află în relație de dublă dependență față de centru verbal *eram* și față de centrul pronominal subiect *eu* și, pe de altă parte, dat fiind că este ocurentă într-o structură derivată, va ocupa funcția sintactică de element predicativ suplimentar realizat propozițional (predicativă suplimentară).

4. Inventarul verbelor copulative

4.1. **A FI** (când se actualizează tiparele 3.2.2. și 3.2.3.).

4.2. **A DEVENI** (singurul verb întotdeauna copulativ).

4.3. A ÎNSEMNA

Verbul *a însemna* cunoaște, în limba română, două sensuri lexicale distincte, fiecareia corespunzându-i un tipar sintactic distinct:

a) A ÎNSEMNA₁ cu sensul de “*a lăsa un semn pe ceva/ cineva*”:

(13) *L-au însemnat cu fier încins (l- = complement direct).*

A însemna₁ este un verb PERSONAL, TRANZITIV ȘI NECOPULATIV.

b) A ÎNSEMNA₂, cu sensul de “*a reprezenta, a constitui*”:

(14) *Lucrarea a însemnat un succes.*

A însemna₂ este un verb IMPERSONAL, INTRANZITIV ȘI COPULATIV.

Spre deosebire de *a însemna*₂, sinonimele sale lexicale – *a reprezenta / a constitui* - nu sunt copulative, ci necopulative, tranzitive, personale.

Astfel, pornind de la enunțurile:

(15) *Lucrarea a însemnat un succes.*

(16) *Lucrarea a constituit / a reprezentat un succes.*

se observă că:

i) spre deosebire de enunțul (16), unde antepunerea nominalului *un succes* atrage dublarea printr-un clitic la Acuzativ, răspunzând pozitiv la testul dublării², în enunțul (15), antepunerea nominalului nu implică dublarea prin clitic la Acuzativ:

(15*) *Un succes a însemnat lucrarea (*Un succes l-a însemnat lucrarea = enunț nereperat/ incorect).*

(16*) *Un succes l-a reprezentat/ l-a constituit lucrarea.*

ceea ce indică faptul că, spre deosebire de verbul *a însemna*, care nu selectează un acuzativ, fiind intransitiv (și copulativ), verbele *a reprezenta* și *a constitui* sunt tranzitive (și necopulative), nominalul *lucrarea* ocupând, în enunțul (16), poziția sintactică de obiect direct.

² Dublarea unui nominal, în poziție antepusă față de centrului verbal, printr-un clitic la Acuzativ este criteriul de identificare a complementului direct, dat fiind că verbele tranzitive se definesc drept verbe care selectează un acuzativ, iar acuzativul selectat prin reacțiune de către un verb este realizarea definitorie a complementului direct: *Am văzut filmul – Filmul l-am văzut* (răspuns pozitiv la testul dublării).

ii) spre deosebire de enunțul (16), unde verbele *a reprezenta/ a constitui* acceptă transformarea de pasivizare, verbul *a însemna* nu se poate pasiviza:

(15**) *Un succes a fost însemnat de (către) lucrare* = enunț nereperat/ incorect.

(16**) *Un succes a fost reprezentat/ constituit de (către) lucrare.*

ceea ce semnalează că verbele *a reprezenta* și *a constitui* sunt verbe tranzitive și agentive, în vreme ce verbul *a însemna* este intransitiv.

4.4. **A AJUNGE** (când se actualizează tiparele 3.2.2. și 3.2.3)

(17) *El a ajuns sărac la suflet.*

față de:

(18) *Ne ajung banii (a ajunge = necopulativ).*

4.5. **A ARĂȚA** (când se actualizează tiparele 3.2.2. și 3.2.3)

(19) *El arată palid (a arăta = copulativ).*

față de:

(20) *I-am arătat o fotografie (a arăta = necopulativ).*

4.6. **A VENI**- este copulativ în enunțuri de tipul:

(20) *El îmi vine văr de-al doilea.*

4.7. **A SE FACE**:

(21) *El s-a făcut doctor.*

Verbul *a se face* este considerat copulativ doar în gramatica tradițională, întrucât în lucrările recente se atrage atenția asupra faptului că enunțurile de acest tip sunt enunțuri derivate:

(22) *El s-a făcut doctor. > El a făcut astfel încât să devină doctor.*

(23) *Ea s-a făcut interesată. > Ea a făcut ca și când ar fi fost interesată.*

4.8. **A IEȘI**, cu sensul de *a deveni*, când se actualizează tiparele 3.2.2. și 3.2.3:

(24) *El a ieșit doctor.*

4.9. **A RĂMÂNE** (când se actualizează tiparele 3.2.2. și 3.2.3)

(25) *Ea a rămas mirată.*

față de

(26) *Rămâne ca noi să discutăm* > *Noi*^{1a/} *rămâne*^{2/} *să discutăm*^{1b/} > *Noi rămânem*^{1/} *să discutăm*^{2/}.

4.9.1. Verbul *a rămâne* copulativ - cu sensul de “*a păstra, a menține o calitate*”, respectiv “*a dobândi o calitate*”- apare în construcția **subiect- verb copulativ personal-nume predicativ** (Miron-Fulea:1998).

Exemplu prototipic:

(27) *Ea a rămas frumoasă.*

În această situație, *a rămâne* este compatibil și cu un subiect realizat prin infinitiv:

(28) *A fi vanitos rămâne defectul tău.*

sau supin:

(29) *De verificat presiunea rămâne sarcina lui.*

Însă nu poate selecta o propoziție conjuncțională sau relativă, cu excepția celor introduse prin pronumele *cine, care, ce*.

În poziția sintactică de nume predicativ pot să apară:

-adjective:

(30) *Vă rămân datoare.*

(31) *Propunerea rămâne valabilă.*

-pronume semi-independente:

(32) *Casa va rămâne mereu a copiilor.*

(33) *Rochia preferată rămâne cea verde.*

-substantive, cu sau fără prepoziții:

(34) Numărul celor care rămân fără slujbă e în creștere.

(35) El rămâne doctorul nostru.

-numerele ordinale:

(36) A rămas al doilea și după proba de improvizație.

-numerele multiplicative:

(37) Câștigul a rămas întreit.

-adverbe provenite prin conversiune dintr-un substantiv:

(38) Anca ar rămâne mască/ tablou dacă te-ar auzi.

-adverbe:

(39) Nu o să rămân mai prejos decât voi !

-locuțiuni adverbiale:

(40) Rămâi cu bine!

(41) Pârâul rămăsese la stânga.

-propoziție relativă (introdusă prin adverbele relative *cum/ cât* sau locuțiunile adverbiale *ca și cum, ca și când, de parcă*):

(42) Totul rămâne *cum am stabilit!*

(43) A rămas tot *cât o știi de frumoasă !*

(44) *Dacă nu m-ar fi anunțat aș fi rămas ca si cum m-ar fi lovit trenul!*

(45) Rămâneai *uneori ca si când ți-ai fi mușcat buzele.*

(46) A rămas *de parcă l-ar fi trăsnit.*

4.9.2. Verbul *a rămâne*_{copulativ} cu sensul de ”*a se menține ca rest după consumarea părții cu care forma un întreg*”, respectiv ”*a subzista după dispariția cuiva, a ceva, a unui grup*” actualizează tiparul sintactic:

subiect - verb copulativ personal - nume predicativ

Exemplu prototipic:

(47) *Ei au rămas (doar) atâția.*

Numele predicativ se realizează prin:

-pronume nehotărât cu sens cantitativ:

(48) *Ei au rămas destul de puțini/ mulți.*

-numeral cardinal:

(49) *Acum că am rămas doar trei ar fi cazul să ne coordonăm acțiunile!*

-numeral distributiv:

(50) *Să rămâna câte trei în fiecare grupă!*

-propoziție relativă, introdusă prin pronumele relative *câți/ câte*:

(51) *Au rămas doar câți au finalizat proiectul.*

4.10. A (SE) PĂREA

Verbul *a (se) părea* este considerat verb copulativ în gramatica tradițională, cu excepția Mioarei Avram (1986). În schimb, în sintaxa structurală, cu excepția Valeriei Guțu Romalo (1973), se consideră, pornind de la observațiile Gabrielei Pană Dindelegan (1992/1994), că *a (se) părea* este un verb necopulativ, dat fiind că enunțurile de tipul:

(52) *Ea pare tristă.*

sunt enunțuri derivate din enunțurile de bază:

(52*) *Părea că ea e tristă.*

În limba română, verbul *a (se) părea* generează două tipuri fundamentale de construcții, în funcție de opoziția **impersonal / personal** (Miron-Fulea: 2013). În vreme ce *a (se) părea impersonal* este necopulativ și actualizează fie tiparul sintactic: **(complement indirect) + a (se) părea necopulativ + că/să + subiectivă** (*Îmi părea că vine/ să vină; Mi se părea că vine/ să vină*), fie tiparul sintactic: **complement indirect + a părea necopulativ + element predicativ suplimentar + complement prepozițional** (*Îmi pare bine de el; Îmi pare rău că te- ai supărat*)³, verbul *a se părea personal* a dat naștere, în

³ Enunțurile care actualizează acest tipar sintactic reprezintă structuri derivate din structuri de bază bipropoziționale (*îmi pare bine de el < îmi pare că este bine de el < îmi pare că este bine de el*), prin suprimarea verbului copulativ din subordonată, fără să fi avut loc ridicarea subiectului din subordonată în regentă, ca subiect al verbului *a părea*, dată fiind legarea prepozițională a subiectului subordonatei (*el > de el*), ca reflex al tendinței de "marginalizare" a subiectului în limba română, frecvență mai ales în registrul oral și popular (vezi și: *îmi place*

literatura de specialitate, unei divergențe de opinii asupra statutului său copulativ sau necopulativ, cu implicații profunde asupra identificării poziției sintactice actualizate de determinanții săi obligatorii, considerați fie nume predicative, fie elemente predicative suplimentare.

Trăsătura [+Personal] a verbului *a (se) părea* rezultă din trăsătura intrinsecă [+Impersonal], prin ridicarea subiectului din subordonată în regentă, urmată de integrarea sintactică totală a elementului dislocat în noua vecinătate, în calitate de subiect al lui *a (se) părea*:

(53) *Părea că ei vor învinge > Ei păreau că vor învinge.*

Argumentele invocate în favoarea interpretării copulative a verbului *a (se) părea* au fost reprezentate fie de sensul său lexical mai slab, răspunzător de plasarea verbului în zona de interferență a clasei verbelor copulative cu aceea a verbelor predicative⁴, fie de atitudinea de respingere a elementului predicativ suplimentar din inventarul de funcții sintactice ale sistemului lingvistic românesc⁵, fie de postularea incompatibilității semantice dintre verbele *a (se) părea* personal și *a fi*⁶.

Or a afirma că o unitate lingvistică are o anumită trăsătură doar pentru că i se refuză alta, în absența oricărei nevoi de justificare și de demonstrare, nu reprezintă decât o modalitate comodă de evitare a complexității fenomenelor abordate.

el > *îmi place de el*). Consecința acestei blocări a transformării de ridicare constă în incompatibilitatea verbului *a părea* (din structura de suprafață) cu poziția sintactică subiect.

⁴ Cf. *Gramatica limbii române*, volumul al 2-lea (1966: 210): "*Verbele cu sens lexical mai slab se plasează la limita dintre verbele care pot fi construite cu un element predicativ suplimentar și verbele copulative, cu nume predicativ*".

⁵ Cf. Avram (1986: 264): "*Un inventar al verbelor copulative este greu de stabilit din mai multe motive, dintre care cel mai important este legat de recunoașterea părții de propoziție numită element predicativ suplimentar; în condițiile admiterii acestei părți de propoziție, inventarul verbelor copulative se reduce simțitor, eliminându-se verbe cu sens autonom ca (...) < a părea > (...) și altele asemănătoare, considerate (semi)copulative- în anumite construcții- de cei care rezolvă astfel nerecunoașterea elementului predicativ suplimentar*".

⁶ Cf. Guțu- Romalo (1973: 135): "*În enunțul (b) Femeia pare întristată, adjectivul întristată, cu aceleași particularități ca în (a), realizează poziția nume predicativ, deoarece face parte din organizarea unui enunț primar; nu- l putem considera ca rezultând dintr- o transformare aplicată unor enunțuri ca: (3) Femeia pare/ (4) Femeia este întristată, deoarece nu este satisfăcută condiția (a): cele două enunțuri (3) și (4) nu sunt compatibile sub aspectul conținutului semantic: conceptele /a fi/ și /a părea/ se exclud*".

În ceea ce privește teza incompatibilității semantice, ea este contrazisă chiar de realitatea lingvistică, unde descoperim la tot pasul enunțuri în care verbele *a (se) părea* și *a fi* sunt coocurente, ca în exemplele:

(54) *El părea a fi dispus să colaboreze.*

(55) *Ele îmi păreau că sunt interesate de rezultat.*

Justificarea prezenței simultane a verbului *a fi* (care operează o predicatie "obiectivă") și a verbului *a (se) părea* (care operează o predicatie "subiectivă", el funcționând ca un modalizator de aparență) constă în intenția locutorului (responsabil de producerea enunțului) sau a unei instanțe discursive diferite de cea a locutorului de a formula o ipoteză asupra realității care să depășească aparența implicată de *a (se) părea* grație obiectivității (și verificabilității) presupuse de *a fi*.

Practic, incompatibilitatea dintre *a (se) părea*₂ și *a fi* ar fi putut constitui unul dintre argumentele decisive ale statutului copulativ al lui *a (se) părea*₂, întrucât astfel s-ar fi putut dovedi că verbul, departe de a governa un element predicativ suplimentar, guvernează un nume predicativ.

Dacă, în sintaxa tradițională, distincția dintre elementul predicativ suplimentar și numele predicativ se fundamentează pe criterii preponderent semantice, în sintaxa structurală, definirea fiecărei poziții sintactice se realizează prin recursul la criterii exclusiv formale. Astfel, atât numele predicativ cât și elementul predicativ suplimentar sunt poziții sintactice având ca realizări definitorii un adjectiv aflat în relație de dublă dependență, pe de o parte, față de verbul-centru, care-i impune, prin regim, cazul nominativ și, pe de altă parte, față de nominalul subiect, care-i impune, prin acord, caracteristicile de gen și de număr. Diferența dintre numele predicativ și elementul predicativ suplimentar rezidă în tipul de structură în care sunt ocurenți: structură de bază (nederivată)- pentru numele predicativ, structură derivată dintr-o structură de bază bipropozițională- pentru elementul predicativ suplimentar.

Prin raportare la definiția de mai sus, se constată că adjectivul *frumoasă* ocupă funcția sintactică de nume predicativ în enunțuri precum:

(56) *Ea este frumoasă.*

în vreme ce, într-un enunț de tipul:

(57) *Ea se crede frumoasă.*

dat fiind că structura este derivată din structura bipropozițională: *Ea crede despre sine că este frumoasă*, adjectivul actualizează poziția sintactică de element predicativ suplimentar. În plus, dacă nominativul adjectivului- nume predicativ este impus de către verbul în vecinătatea căruia se află (*a fi*, în exemplul nostru), nominativul adjectivului- element predicativ suplimentar nu este dirijat de verbul din structura de suprafață (*crede*), ci de verbul din structura de adâncime (*a fi*).

Revenind la verbul *a (se) părea*, este evident că, în măsura în care incompatibilitatea semantică dintre *a fi* și *a (se) părea* ar fi fost pertinentă, atunci structurile cu *a (se) părea* ar fi fost întotdeauna structuri primare, nederivate, și, prin urmare, cel de-al doilea determinant obligatoriu (dincolo de subiect) ar fi fost nu un element predicativ suplimentar, ci un nume predicativ, rezultând astfel statutul copulativ al lui *a (se) părea*.

Însă, dacă se are în vedere faptul că verbele *a (se) părea* și *a fi* își acceptă mutual prezența pe axa sintagmatică, așa cum o demonstrează existența enunțurilor articulate pe jocul dintre aparență și esență, singura ipoteză validă rămâne pledează pentru **statutul necopulativ** al verbului *a (se) părea*².

De aceea, enunțurile care au drept centru verbul *a (se) părea* personal cad sub incidența următorului tipar sintactic:

Subiect + (Obiect indirect) + A (se) părea₂ necopulativ + Element predicativ suplimentar

Exemple prototipice :

(58) *El îmi părea îngândurat/ să fie îngândurat.*

(59) *El mi se părea fericit/ că este fericit.*

Verbul *a (se) părea₂* este **personal**, **necopulativ** și **intransitiv**. El poate apărea fie la diateza activă, fie la diateza reflexivă, vecinătatea reflexivului fiind, prin raportare la trăsătura [+Personal], facultativă. Actualizarea construcției reflexive este posibilă doar pentru persoana a III-a, singular sau plural.

Exemple:

(60) *Totul părea că se clatină.*

(61) *Abaterile i se păreau evidente.*

Subiectul se poate realiza prin substantive comune sau proprii, pronume, numerale, verbe la mod nepersonal (infinitiv sau supin), propozitii subiective (conjuncționale sau relative).

Exemple:

- (62) *Tânărul părea mereu fericit.*
- (63) *Vorbele schimbate acolo păreau a- i fi făcut loc să intre.*
- (64) *Ea părea că nici nu- și mai aduce aminte.*
- (65) *Totul părea că se isprăvește cu bine.*
- (66) *Simțea că i se limpezesc gândurile ce păreau că nu s- or mai aduna.*
- (67) *Să iau o decizie care să nu le pară că ar fi pripită.*
- (68) *Uneori părea de- a dreptul neverosimil că lumea se află în război.*
- (69) *Mi se pare nejustificat ca (...) să fie trimiși trei ofițeri superiori.*

Prezența obiectului indirect la dativ este facultativă, dacă verbul este la diateza activă, însă, la diateza reflexivă, prezența sa este obligatorie.

Exemple:

- (69) *Omul acesta îi părea cel mai apropiat dintre toți oamenii.*
- (70) *Bocetul și blestemul femeii păreau să nu se mai oprească.*
- (71) *Mi se părea curios că el nu schimbă nicio vorbă cu nimeni.*
- (72) *Or, evenimentul li se părea deosebit.*

Poziția sintactică element predicativ suplimentar acceptă ca realizări adjective, substantive, pronume, numerale, adverbe, verbe la formă/ mod nepersonal(ă) (infinitiv, supin, gerunziu), propoziții introduse prin conjuncții (*că, să, ca...să*) sau adverbe relative (*cum,unde,ca și când/ ca și cum* etc).

Exemple:

- (73) *Satul părea mititel.*
- (74) *Sala tronului îi va părea mai mică decât altădată.*
- (75) *N- aş vrea să par o soție cicălitoare.*
- (76) *Un ideal de viitor care mi se părea o utopie periculoasă.*
- (77) *Par el de bronz și vitele- i de piatră.*
- (78) *Ea părea aceeași.*
- (79) *În casa aceasta și Ștefania părea altfel..*
- (80) *Sufletul meu sălbatic, care de obicei pare a ațipi, este zgribulit de o nemulțumire nedeshușită.*
- (81) *Suferința ei nu părea să- i vină din iubirea pentru celălalt.*
- (82) *Pătru cel scurt părea să se fi schimbat atât de mult.*
- (83) *Otilia părea că știe multe.*
- (84) *Arbitrul părea că stă la picioarele lor..*

Sub incidența acestui tipar sintactic cad și enunțurile în care, deși a avut loc transformarea de ridicare a subiectului, nu s-a produs suprimarea copulativului (*a fi, a deveni, a însemna, a ajunge, a ieși, a veni*), care atunci când apare la formă nepersonală (infinitiv) actualizează poziția sintactică de element predicativ suplimentar, iar, la mod personal, este centrul unei subordonate predicative suplimentare.

Exemple:

(85) *Voi (îmi) păreți a fi ghinioniști/ că sunteți ghinioniști.*

(86) *Ei mi se păreau a fi candidații ideali/ să fie candidații ideali.*

(87) *Ea (vi se) părea a deveni înțelegătoare/ să devină înțelegătoare.*

(88) *Lucrarea (ni se) părea a însemna un succes/ să însemne un succes.*

(89) *Tu îmi păreai a ajunge deputat/ să ajungi deputat.*

(90) *Eu vă păream a ieși câștigător/ că ies câștigător.*

(91) *El părea a-mi veni prieten/ să-mi vină prieten (dar îmi era dușman).*

Ca **personal**, *a (se) părea* este ocurent numai în enunțuri derivate și se construiește cu doi determinanți obligatorii: subiectul și elementul predicativ suplimentar. La diateza activă, *a părea* nu necesită prezența unui obiect indirect la dativ, acesta având caracter facultativ, în vreme ce- la diateza reflexivă- prezența obiectului indirect este obligatorie. De asemenea, se înregistrează o restricție în privința construcțiilor reflexive, în sensul că *a se părea* (la diateza reflexivă) are numai forme de persoana a III-a, întrucât construcția personală este o structură derivată prin transformare din construcția intrinsec impersonală (sintactic) și unipersonală (morfologic).

Bibliografie

- Avram, Mioara. 1986. *Gramatica pentru toți*, Editura Academiei, București.
*** *Gramatica limbii române*. 1966, volumul al 2-lea, Editura Academiei, București.
Guțu Romalo, Valeria. 1973. *Sintaxa limbii române. Probleme și interpretări*, EDP, București.
Guțu Romalo, Valeria (coordonator). 2005/2008. *Gramatica limbii române (GALR)*, Editura Academiei Române, București.
Miron-Fulea, Mihaela. 1998. *Sintaxa verbului a rămâne*, în *Limbă și Literatură Română*, nr. 4, p. 8-12, Volum 27.

- Miron-Fulea, Mihaela. 2005. *Numele proprii. Interfața semantică-sintaxă*. București: Editura Universității din București.
- Miron-Fulea, Mihaela. 2013. *A (se) părea: construcții și interpretări*, în *Dialog cultural în spațiul sud-est european*, Mihaela Fulea, Angelo Mitchievici (coordonatori), Editura Universitară, București.
- Pană Dindelegan, Gabriela. 1992/1994. *Teorie și analiză gramaticală*, Editura Coresi, București.
- Pană Dindelegan, Gabriela. 1999. *Sintaxa grupului verbal*, Editura Aula, Brașov.
- Pană Dindelegan, Gabriela (coordonator). 2010. *Gramatica de bază a limbii române* (GBLR), Editura Academiei Române, București.